

Voordracht *Share the Journey* 25 september 2020 Der Aa-kerk Groningen

Migranten die in Nederland aankomen, hebben te maken met aanpassingsproblemen. Een andere taal, een andere cultuur, andere gewoonten, andere morele opvattingen enzovoort. Ook de godsdienstbeleving van migranten is anders dan die van moderne Nederlanders, ook van diegenen die praktiserend zijn.

We zullen er rekening mee moeten houden dat migratie een verschijnsel is dat zal blijven. Het is de hele geschiedenis door een verschijnsel geweest en door dit verschijnsel is Europa gemaakt tot wat het nu is. Culturen beïnvloeden elkaar. Volkeren, destijds ook redelijk kleine groepen, migreerden, vestigden zich in een omgeving waar een grotere kans van overleven was. De geschiedenis van Europa is gebouwd op migratie van volkeren.

In onze moderne wereld heeft migratie meer een individueel karakter. Wat is tegenwoordig nog een volk? De Bijbel belijdt de fundamentele eenheid van alle mensen. Die ene mensheid is uiteengegaan in verschillende volken, maar alle volken zijn eigenlijk één familie, één menselijk geslacht. Het idee van rassen is een modern idee en hangt samen met de opkomst van de evolutietheorie en het differentiëren van soorten. Het denken in rassen laten we liever achter ons.

Migratie heeft in onze tijd meer een individueel karakter. Kleine groepen van mensen slaan op de vlucht en maken zich los van hun land. Die groepen hebben een enorme impact op het land waar ze arriveren, omdat alles politiek is en omdat alles door de media wordt gecommuniceerd. We zullen er rekening mee moeten houden, dat mensen blijven vluchten voor geweld en vervolging, en blijven kiezen voor meer welvaart. Migratie is van alle tijden, en dus ook van deze tijd.

In onze tijd heeft migratie een problematisch gezicht gekregen in het kamp Moria op Lesbos, inmiddels is er een 2^e kamp na de brand die heeft plaats gevonden. Door de grote verschillen tussen de landen in de Europese Unie slagen we er op dit moment niet in om Griekenland te helpen met dit enorme humanitaire probleem. Het is beschamend. Juist om de reden dat de aanwezigheid van duizenden vluchtelingen zo politiek is geworden, wordt een oplossing geblokkeerd. Ik zou willen dat het humanitaire belangrijker wordt dan het politieke. Het zou soms beter zijn als de politiek en de media er niet in betrokken zouden zijn. Dan zijn sommige problemen gemakkelijker op te lossen.

Wat ik signaleer is dat we in Nederland erg bezig zijn met ons verleden, met ons *onverwerkte* verleden. Dat is niet helemaal ten onrechte, want de joden die de concentratiekampen overleefden werden na de oorlog allesbehalve correct opgevangen, en ook ons slavernijverleden is een smet op onze geschiedenis. Wij zijn onze geschiedenis aan het herschrijven. Het is wel een opvallend verschijnsel dat we zoveel jaren na dato daar zo mee bezig zijn. Is dit een teken dat we niet weten hoe we aan de toekomst kunnen bouwen? Is het een teken dat we niet meer weten wie we zijn? Is het een gevolg van de vergrijzing van de bevolking? Het zijn vragen waarop ik het antwoord niet per se heb, maar ik zou de vragen wel graag willen stellen om te weten waar we als Nederlandse samenleving eigenlijk staan.

In de voorpublicatie voor *Share the Journey* van vandaag viel het mij op dat de Syrische musici Rani en Karoun en de andere gasten bewust bouwen aan hun toekomst ... in het land waar ze nu wonen. "Wij laten een positieve boodschap horen. Als vluchtelingen willen we een steentje bijdragen aan de maatschappij, en Nederland bedanken voor haar gastvrijheid. [...] Stuk voor stuk hebben we een verhaal over wat we moesten doorstaan door de verschrikkelijke oorlog. Maar we kijken vooruit en zijn volop bezig onze weg te vinden in onze nieuwe maatschappij." Met talenten heb je een toekomstperspectief. Mits je de ruimte krijgt. Die moeten wij bieden vanuit onze christelijke en solidaire levenshouding. We mogen vragen dat migranten hun

talenten inzetten, dat ze zich aanpassen aan onze omgangsvormen, de Nederlandse taal leren, maar ze mogen ook hun eigen cultuur bewaren. Ze hoeven niet de foxtrot te leren dansen.

In de brief voor de 106^e werelddag van de migrant en de vluchteling bespreekt de paus een zestal woordgroepen om erop te wijzen hoe we concreet gestalte kunnen geven aan de opdracht om migranten en vluchtelingen te verwelkomen. Het eerste woordpaar is *kennen* om te *begrijpen*. Elkaar persoonlijk leren kennen is de basis voor de migrant om begrepen te worden. Veel Nederlanders hebben de afgelopen decennia ervaringen opgedaan door contact te leggen met de nieuwe burens. Een heel natuurlijk proces, en dat verloopt meestal goed.

Ik wil niet naïef zijn. Er zijn zeker ook problemen. Er zijn grenzen aan de kant van de Nederlandse bevolking als het gaat om het opnemen van migranten. Als in de afgelopen decennia een stadswijk van kleur is verschooten, begrijp ik de onvrede wel van de oorspronkelijke arbeidersbevolking. Wanneer rondom AzC's vluchtelingen problemen veroorzaken en crimineel gedrag vertonen, begrijp ik de huiver van de Nederlandse bevolking wel om nog meer vluchtelingen te verwelkomen. Deze problemen moeten serieus onder ogen worden gezien, en zo nodig moet er worden ingegrepen.

Maar dit laat onverlet dat wij als het rijke Westen open moeten staan voor vluchtelingen en migranten die in hun eigen land geen toekomst kunnen opbouwen en vervolgd worden. We moeten ook niet verbaasd staan als onze rijkdom aantrekkelijk werkt. Als we er niet in slagen de welvaart beter over de wereld te verdelen, zullen migranten blijven komen. Dat is ook ten nadele van die landen zelf, want het zijn natuurlijk de meest talentvolle en de meest avontuurlijke mensen die de oversteek kunnen maken.

Waar ik ook voor zou willen pleiten is dat we bij alle inzet voor de migrant en vluchteling ook de verbondenheid zoeken in het gebed. Activisme heeft een tegenpool nodig: overweging, bezinning, geloof. Activisme zal steeds meer activisme oproepen – want er kan altijd weer nieuw onrecht worden gesignaleerd – en loopt zo ook tegen een grens aan. Het is ook nodig dat we verdragen, lijden en accepteren wat onvermijdelijk is. Ik ben ervan overtuigd dat een diepere gelovige verbondenheid tussen mensen ook problemen oplost. Sommige problemen gaan – om zo te zeggen – vanzelf over.

Ik denk dat het in de praktijk nodig is om rechtvaardigheid en barmhartigheid als twee kanten van dezelfde medaille voor ogen te houden. Deze twee deugden zijn niet aan elkaar tegengesteld. Rechtvaardigheid zonder barmhartigheid is rigiditeit, en barmhartigheid zonder rechtvaardigheid lost uiteindelijk het probleem niet op.

Vandaag willen we met elkaar kennis maken vanuit een positieve houding. Wat gaat goed? Laten we dat benoemen. We moeten onze meningen niet alleen afstemmen op de problemen die in de media groots op ons afkomen, we moeten zeker ook onze mening afstemmen op de vele goede dingen die er in het klein gebeuren. Daarvoor zijn we vandaag bij elkaar.

+ R. van den Hout